

SISARPOSTI 3/2024

Joulurauhaa!

Joulutalkoissa 2918
tehtiin kirjan
sivuista enkeleitä soden
kuuseen.
(*Sisarposti 4/2018*)

**Pyhimyksen
halstarille selitys
Lohjan retkellä**
Sivu 4

**Perinteinen
sotilaskotipuku
sai kaavat**
Sivu 6

Hyvän mielen läpsy vuoron päälle

Marja-Liisa Nikka

Johanna Asunmaa (vas.) ja Sari Nylund läpsäisevät kädet yhteen, kun vuoro on ohi. Se on merkki siitä, että kaikki hoitui hyvin, ja molemmat lähtevät kotiin hyvillä mielin. Sellaisen saa sotilaskodista. Sivu 3

*Sisarposti tallentanut arkityön, retket ja juhlat***Vuosien varrelta**

Yhdistyksemme siirtyy sähköiseen jäsenviestintään, ja Sisarpostin tekeminen päättyy. Tähän numeroon on koottu uusien juttujen lisäksi tiivistelmiä ja kuvia menneiltä vuosilta. Lehden vanha aineisto on merkitty **Vuosien varrelta** -logolla, ja suluissa mainitaan ilmestymisvuosi ja -numero.

Kaija Holopainen (vas.) ja Sirkka Roponen iloitsoivat tapaamisesta sisarten päiväkahveilla (4/2023).

**”Saako täältä pizzaa”,
kysyi sotaveteraani
sotilaskodissa (4/2016).**

Helena Aalto tarjoili kahvia veteraaneille Tuomiokirkon tasanteella Lippujuhlan tapahtumassa (2/2022). Marssiin osallistuivat Iida Päärnilä (oik.), Viivi Lehtinen ja Elsie Kivikoski.

Pian taas edessä uudet alokkaat ja uudet tehtävät

Marraskuun lopussa oli yhdistyksen syyskokous. Syyskokouksissa katsotaan tulevaan ja valitaan uusia tekijöitä.

Mennyttäkin on kuitenkin hyvä muistella uutta vuotta odotellessa.

Menneitä muistellessa tulee mieleen Sisarpostimme.

Sen viimeinen numero on tässä. Yhdeksän

vuotta **Marja-Liisa Nikka** ja **Marja-Riika Saaristo** toimittivat sitä. Isot kiitokset tekijöille!

Olemme ollut ainoa sotilaskotiyhdistys, joka on julkaissut omaa lehteä neljä kertaa vuodessa.

Tulemme kaikki kaipaamaan omaa lehteämme.

Hallituksella on ensi vuonna iso haaste saada jotain tilalle.

Kiitän omasta puolestani luottamuksesta viimeiselle kaudelleni. Tehdään yhdessä tulevasta meille kaikille hyvä sodeaika.

Tätä kirjoittaessani on ensimmäinen adventti.

Joulu ja vuodenvaihde tulevat tuossa tuokiossa.

Toivotan kaikille rauhaisaa joulua ja tulevaa vuotta 2025 sodeiltojen merkeissä.

Hyvä aloitus ensi vuodelle ovat taas pian saapuvat alokkaat ja palvelujen järjestäminen heille.

Inka Tiittanen

Vuosien varrelta

Inkaa juhlittiin sotilaskodissa

Eeva Torsti onnittelemassa Inkaa.

Onnittelevuorossa Seija Pussinen.

Inka Tiittasen sotilaskotiura oli kestänyt jo 45 vuotta, kun hänen 70-vuotisjuhliansa vietettiin Santahaminan sotilaskodissa (2/2019). Harrastus oli alkanut lukiolaisena Sodankylän sotilaskodissa, jossa myös hänen äitinsä toimi. Santahaminaan Inka tuli 1980.

”Äitini oli lotta, joka saksan kielen taitoisena työskenteli kesäisin Mikkelissä viestikeskus Lokissa. Ylipääällikkö Mannerheim saattoi pyytää keskusta tavoittelemaan sisartaan, kreivitär Sparrea, joka saattoi löytyä Sveitsistä tai Ruotsista.”

Inkan työura pankin ja valtakunnallisen potilasjärjestön palveluksessa antoi hyvän pohjan sotilaskotiyhdistyksen puheenjohtajuuteen ja muihin luottamustoimiin.

Puheenjohtajan tärkeimmiksi tehtäviksi Inka kokee yhteishengen rakentamisen. Hän pitää tärkeänä, että myös puheenjohtaja tekee vuoroja.

”Sisaren tärkeimmät ominaisuudet ovat ottaa toiset sisaret huomioon ihmisinä ja uskaltaa tarttua töihin. On aina ilo nähdä sotilaskodissa mukavia ja hyväntuulisia sisaria.”

Parasta on se, kun tyytyväiset asiakkaat katsovat silmiin ja kiittävät

Johanna Asunmaa muisteli erästä alkukesän iltaa sodevuorolla Santahaminassa. ”Kun olin tulossa vuorolle, oli meneillään kiivas taisteluharjoitus, ampumisen räiske kuului voimakkaana, ja pelkäsin, että bussin ikkunat rikkoutuvat. Vuoron jälkeen seisoin pysäkillä ja katselin rauhallista maisemaa, auringonlaskua; käki kukkui ja männyn havut tuoksuivat. Oli onnellinen olo.”

Johanna, 62, liittyi alkujaan Tuusulan sotilaskotiyhdistykseen, mutta muutettuaan Tikkurilaan hän kyseli keväällä 2024 mahdollisuutta liittyä yhdistykseemme. Puhuttuaan puheenjohtajamme kanssa hän oli jo seuraavalla viikolla työvuorolla.

Santahamina tuntui alusta lähtien oikealta paikalta, varusmiehiä on ilo palvella. Johannan poika on Puolustusvoimien palveluksessa ja ollut töissä myös Santahaminassa.

Johanna on töissä HSL:n asiakaspalvelussa ja käy vuorolla kerran viikossa. Kaikki työt sujuvat, mutta kassasta ja rahojen laskemisesta hän saa tarpeekseen töissä.

Kiireisellä vuorolla annosten kantaminen ja tiskaus käyvät urheilusuorituksesta.

”Parasta ovat pienestä kiitolliset asiakkaat, jotka katsovat silmiin ja joilta saa kiitoksen – jopa monta kymmentä kertaa illassa!” hän sanoo.

”**Olen saanut hyvin** opastusta töihin, ja vuoroilla tapaamani sisaret samoin kuin henkilökunta ovat mukavia. Grillin **Sari Nylundin** kanssa läpsäytämme vuoron jälkeen kädet yhteen kiitokseksi illasta. Yhteisöllisyys tuntuu hyvältä.”

Johannan lapsuudenkodissa Lappeenrannassa kunnioitettiin perinteitä ja maanpuolustushenkeä: isä nousi aina seisoamaan Maamme-laulun tai Porilaisten marssin soidessa. Santahamina-kävelyllä punaisten muistomerkillä Johannan mieleen nousi ukin kohtalo. Ukki oli kansalaissodan aikana vankileirillä, ja ukin isä kuoli nälkään.

Johanna Asunmaa (vas.) ja Sari Nylund aloittelemassa iltavuoroa.

Lapsena Johanna pyysi veljensä kanssa ukkia kertomaan ”niitä jännittäviä juttuja!”

”Ukki kertoi, ja sitten ukkia alkoi itkettää. Emme lapsina ymmärtäneet, millaisia surullisia kohtaloita esi-isilläni on ollut.” Sotilaskotisarten kertomia juttuja Johanna sai kuulla osallistuessaan sisarten päiväkahveille.

”Kysyin arasti, saanko tulla, kun näin, että kaikki paikalla olivat vanhempia ja tuntemattomia sisaria. Totta kai, kohta sinäkin olet seniori, vastattiin. Oli mielenkiintoista ja hauskaa kuulla sisarten kokemuksia sotilaskotityöstä.”

”**Ei juoksulenkkejä tai** joogaa, mieluummin teen ruokaa ja leivon leipää,” Johanna kuvailee harrastuksiaan.

”Taikinaterapia on parasta! Seuraavaksi kokeilen tehdä ruisleivän miniältä saamastani, 100 vuotta vanhasta juuresta. Lapsenlasten, 10-vuotiaan **Niilon** ja 5-vuotiaan **Ellan** kanssa teen usein pizzaa. Ellan kanssa käymme Ateneumissa, jossa hän haluaa katsomaan ’niitä isoja tauluja’. Olin lapsena hyvä piirtämään, ja pyrinkin Taideteolliseen korkeakouluun, mutta en päässyt. Sitten tulivat perhekuviot taideopintoja tärkeämmiksi, mutta nyt on nostalgista nousta Ateneumin rappuja lapsenlapsen kanssa ja tutustuttaa häntä taiteeseen.”

”Monesti tuntuu, etten jaksaisi lähteä vuorolle raskaan työpäivän jälkeen, mutta työasiat unohtuvat, kun pääsen sotilaskotiin. Sieltä saan energiaa ja hyvää mieltä,” Johanna sanoo.

Marja-Liisa Nikka

Kivikirkon maalaukset saivat selityksen

Marja-Liisa Nikka

Oli kiva nousta aamuvarhaisella Puolustusvoimien bussiin, sillä tiedossa oli taas yksi mukavista sisarretkisistä. Kohteena oli tällä kertaa Lohja, ja ensimmäisenä siellä Lohjan Pyhän Laurin kirkko.

Oppaamme kertoi 1500-luvulta peräisin olevan jyrkän kivikirkon vaiheista. Kirkko on koristeltu maalauksin ruotsalaisen Albertus Pictorin johdolla. Hänen uskotaan maalanneen myös Hattulan Pyhän Ristin kirkon maalaukset samoihin aikoihin. Siitä maalausurakasta kertoo fiktiivinen, mutta maalaustyöt uskottavasti kuvaava **Anneli Kannon** kirja *Rottien pyhimys*.

Maalaukset eivät ole freskoja, vaan ne on maalattu maaväreillä laastipinnalle. Raamatun tapahtumiin sijoittuvien kuvien aiheet hyväksyi Turun Tuomiokapituli. Kuvilla välitettiin Raamatun opetukset, syntien seuraukset ja Jumalan armo seurakuntalaisille.

Pilareissa on kuvattu apostolit ja katolisen kirkon pyhimykset, kuten Lohjan kirkon suojeluspyhimys Pyhä Laurentius. Hän on myös kirjojen ja kirjastojen suojelupyhimys. Hän kärsi marttyyrikuoleman, josta muistuttaa hänen kuvassaan halstari, jolla häntä poltettiin. Aatamia ja Eevaa esittävässä maalauksessa oliivinlehdet korvaa suomalaisten paremmin tuntema saunavihta. Kirkkoa restauroitiin 1966–68, jolloin mm. lattian alla olleet haudat poistettiin ja ikkunat pienennettiin alkuperäisiä vastaaviksi. Irtaimistosta arvokain on 1400-luvun lopussa valmistunut, punahongasta tehty suuri krusifiksi.

Kirkkokuistossa on Lohjan suurmiehen, valtiopäiväneuvos Johannes Virolaisen patsas.

Lounas nautittiin kahvila Liisassa kotoisasti tuvan pöydän ääressä penkeillä istuen. Kahvia jonottaessani takanani seissyt vanhempi herra kysyi, olemmeko marttoja. Kun hän kuuli, että olemme sotilaskotisisaria, hän muisteli palvelustaan Lappeenrannan Rakuumäntämentissä ja kokemuksiinsa sotilaskodista.

Osa Pyhää Laurentiusta esittävästä maalauksesta.
Kuva: Lohjan seurakunta

Nora Tapperin veistämä Johannes Virolaisen patsas on Lohjan kirkkokuistossa.

Saarnastuoli on hienoin kullakoristein reunustettu ja erottuu hyvin seinien ja katon vaaleista maalauksista.

Mies halusi tarjota minulle kahvit, mistä kieltäydyin ja sanoin, että hän voisi tarjota kahvit meidän sotilaskodille. Se ei hänelle sopinut, vaan hän sanoi: "Eihän hän ole töissä sotilaskodissa!"

Toivotimme toisillemme mukavaa lauantaista!

Lottakanttiin toisella mallinukella on sotilaskotiasu.

Tsasounan ikonit ovat Teija Kaarteen mosaiikkiteoksia.

Sotakanttiini herkisti mielet museossa, mosaiikki-ikonit värivät tsasounaa

Lohjan retken pääkohde oli Kaarteen sotamuseo, joka sai 2013 *Vuoden yllättävä elämys* -palkinnon. Miellyttävä yllätys se ensikertalaiselle todella on. Meidät otti vastaan museon perustaja **Kalervo Kaarre**, joka toimi asiantuntijana oppaanamme. Hänellä oli vaimonsa **Teija Kaarteen** kanssa ilotulituslaitteiden maahantuontiyritys, mutta vuodesta 2017 he ovat keskittyneet harrastuksiinsa, sotamuseoon ja mosaiikkiin. Molemmilla on sukujuuret menetetyssä Karjalassa.

Pääsimme tutustumaan lottakanttiin, kulkemaan juoksuhaudausmaahan ja aistimaan hirsistä tehdyn korsun tunnelmaa.

Pommisuoijassa äänitehosteet demonstroivat ilmahyökkäystä. Jylinä oli kova, ja tuntui kuin koko pieni tila olisi ollut hajoamaisillaan.

Yksi pitkä seinä oli täynnä jalkaväen aseita. Museo on huolella tehty ja kerätty. Rungot esineistö, puvut ja kalusteet ovat aitoja.

Sodan karusta maailmasta siirryimme toisenlaiseen, väriä ja kauneutta esittelevään maailmaan Teija Kaarteen mosaiikkigalleriassa. Rakkaana harrastuksena alkanut mosaiikkiteosten teko johti 2014 *TeiArt* -gallerian perustamiseen omalle pihalle.

Teija Kaarre on käynyt keramiikkakursseja niin Suomessa kuin Italiassa, ja hän järjestää ryhmille mosaiikkikursseja.

Teija Kaarteen taidokkaita mosaiikkiteoksia on näytteillä *TeiArt*-galleriassa Lohjalla.

Hänen mosaiikkityönsä luovat tunnelmaa myös Taidepolun varrella sijaitsevaan tsasounaan.

Mosaiikkityöt ovat Teijan mukaan rauhoittavaa ja lohduttavaa tekemistä. Se vaatii keskittymistä. Kun saa palasen sovitettua paikalleen, se antaa tekijälleen pienen onnistumisen tunteen.

Kotimatalla pysähdyimme kahville *Kasvihuoneilmiossä* Nummelassa. Se on hämmäntävä nähtävyys: rekanpesuhallin perustettu tavaratalo / kahvila on sekaisin täynnä kitschiä, kirjoja, huonekaluja, taloustavaroita ja työkaluja. Sää suosi, matkakaverit olivat mukavia, ja taas kerran tehtiin onnistunut sisaretki!

Marja-Liisa Nikka

Vanhan järjestöasun kaavat, ohjeet ja kankaan voi nyt ostaa

Sotilaskotiperinneyhdistys on kaavoittanut vuoden 1942 mallin mukaisen sotilaskotipuvun. Kaavat ja puvun materiaalit voi ostaa yhdistykseltä. Santahaminan sotilaskodista voi myös lainata kaavat ja kopioida ne itselleen.

Sotilaskotijärjestön ensimmäinen järjestöasu oli vuoden 1942 sotilaskotipuku. Sillä haluttiin yhtenäistää sisarten pukeutumista. Päivystyspuku tehtiin puuvillakankaasta ja edustuspuuku (järjestöasu) villakankaasta. Puvun suunnittelijasta ei ole varmaa tietoa, mutta oletettavasti yksi pukuohjeen laatijoista oli hämeenlinnalainen Lyyli Kairamo.

Puvulla oli määrätty malli ja tarkat ompeluohjeet. Sisaret ompelivat puvun useimmiten itse. Toteutuksessa ja ompelijoiden ompelutaidoissa oli pieniä eroja, mutta niitä ei pidetty merkityksellisinä, sillä puku sinänsä oli järjestön tärkeä tunnus. Kaavat ja kangas hankittiin Sotilaskotiliitosta, ja ompeluohje oli jäsenkirjassa.

Tuo ensimmäinen kokopuku on todella kaunis. Vanhojen pukujen mallin mukaan tehtyjä uusiopukuja on ommeltu viime vuosina paljonkin. Niiden malli vaihtelee, koska alkuperäistä kaavaa ei ole ollut saatavilla. Hämeenlinnassa toimivan Ammattiopisto Tavastian tekstiili- ja muotialan opettaja **Leila Haukijärvi** otti perinneyhdistyksen kaavoitushaasteen vastaan keväällä 2023. Malliksi otettiin yhdistyksen hallussa ollut Lyyli Kairamon viimeinen järjestöasu. Kaavoitus tehtiin oppilastyönä.

Kaavoitus ja mallipuku valmistuivat kesällä 2024. Viimeistelyjen jälkeen saimme kaava-arkin syyskuussa. Sotilaskotiliiton asutoimittajan, Proflin **Triin Rjabovin** avustuksella valitsimme hyvin laskeutuvan kankaan, jossa on 44 % villaa, 54 % polyesteria ja 2 % lycraa.

Kangas ja oikea värisävy löytyivät saksalaiselta kankaanvalmistajalta. Napit värjättiin Tallinnassa, ja kaavan tulostuksen saimme R-lomakkeen kautta. Kangasta, kaavoja ja tarvikkeita ohjeineen voi tilata ja lisätietoja kysyä Sotilaskotiperinneyhdistyksestä: **sotilaskotiperinneyhdistys@outlook.com**

Outi Viljanen Rannikkosotilaskotiyhdistyksestä sai pukunsa ensimmäisenä valmiiksi sopivasti Ritarihuoneen konserttiin.

Kaavapaketti maksaa 25 euroa. Kankaan hinta on 32 euroa metri. Kangasta tarvitaan 2,5–3,0 metriä. Napit maksavat neljä euroa ja kauluskangas kolme. Kaavat voi myös lainata Santahaminan sotilaskotiyhdistykseltä ja piirtää niistä omat kaavat.

Merja Autio, Sotilaskotiperinneyhdistys ry

Sisarpostissa 3/2019 kerrottiin **Helena Kilpeläisen** pukuprojektista. Koska kaavoja ei löytynyt, hän toteutti puvun Santahaminan sotilaskodin varastossa olleen, 1940-luvulla ommellun puvun perusteella. Kankaan ja oikean värin löytämisessä oli ongelmia, mutta puku valmistui ystävän, **liris Ihalaisen** avustuksella.

Vuosikokouksessa ensin vähän asiaa, sitten päälle joulupuuroa

Puuroa ottamassa Allu Lamminen (vas.), Silja Niinivirta, Mirja Laukkarinen, Minna Rehnstrand ja Mari Hietanen.

Puuropöytää valmistelevat Leena Kosonen (vas.), Päivikki Jordan, Helena Saarela ja Anja Juntunen.

Pirkko Kinnuselle 50-vuotismitali

Perinnetalolle saapui 23 yhdistyksen jäsentä suunnittelemaan tulevaa vuotta ja valitsemaan henkilöitä hallitukseen ja jaostoihin. Ennen kokousta puheenjohtaja **Inka Tiittanen** muisti pitkän sotilaskotiuran tehneitä siskoja. **Pirkko Kinnusella** on takanaan 50 vuotta sisarena. Hän aloitti HNMKY:ssä ja jatkoi Santahaminassa.

”Mukava muisto alkua ajoilta on pikkujoulu, jossa sisarten lapset lauloivat ja esittivät tonttuleikkejä. Se oli kuin kansakoulun joulujuhla”, kertoi Pirkko. Pirkosta kerrotaan lisää sivulla 13.

Merja Autio sai 40-vuotismerkkin ja kertoi, että hän tuli sotilaskotiin tuuraajaksi Pirkon työkaverin kautta. Siitä alkoi ura sotilaskodissa. Merjasta lisää sivulla 17.

Tuula Pöntinen, 40-vuotismerkki ja **Manna Hedengren** 30-vuotismerkki, eivät päässeet paikalle merkkejään hakemaan. **Minna Rehnstrand** sai harrastusmerkin kahden vuoden sodetyöstä.

Kokouksessa päätettiin nostaa jäsenmaksua 20 euroon. Puheenjohtaja Inka Tiittanen valittiin uudelle kolmivuotiskaudelle. Kokouksen puheenjohtajana oli **Kirsi Maaskola**. Uusia jaostojen vetäjiä ovat **Satu Kylmä metsä** sotilaskotipäällikkönä ja **Marja-Liisa Nikka** kirjastojaostossa.

Hallitukseen valittiin **Mikko Skönin** tilalle varsinaiseksi jäseneksi Marja-Liisa Nikka. Varajäseniksi valittiin **Anu Helpinen**, **Kirsi Tuovinen** ja uutena **Johanna Asunmaa**. Hänen haastattelunsa on sivulla 3.

Ensi vuonna on paljon ohjelmaa niin siskoille kuin varusmiehille. Siskoilla on odotettavissa mm. luento aivojen hyvinvoinnista, tutustuminen Kaartin soittokuntaan ja retki Kaakonkulmalle.

Sotilaskotityön historia esillä Perinnetalon vitriinissä

Perinnetalon isoon saliin on pystytetty sotilaskotityötä esittelevä vitriini. Sen vieressä lattialla seisoo sotilaspukuinen mallinukke, joka oli aiemmin salin oven pielessä. Kun Kaartin jääkäriyrykmentin killan varapuheenjohtaja **Heikki Pietilä** tarjosi vitriiniä sotilaskotiyhdistykselle, **Inka Tiittanen** ja **Merja Autio** ideoivat ja keräsivät nopeasti vitriinin sisällön. Vitriinissä on kuvia ensimmäisestä Na-

Vitriinissä on mm. Sotilaskotiliiton nykyinen standaari (vas.), joka otettiin käyttöön 1993.

Pienet puiset nukket kertovat sotilaskotisarten moninaisista tehtävistä.

mikan sotilaskodista sekä kaikista Santahaminassa

toimineista sotilaskodeista. Esineistössä on mm. kahvikuppi, ruutuhiivi sekä sotilaskotityön historia -kirja.

Korona rajoitti toimintaa kuukaudesta toiseen

”Normaali” siintää odotuksissamme, kirjoitti puheenjohtaja **Inka Tiittanen** keväällä 2020 (1/2020), kun koronapandemia oli rajoittanut sotilaskotityötä pari kuukautta. Sotilaskotiauto palveli varusmiehiä sotilaskodin pihalla, ja koti oli auki päivisin vain puolustusvoimien henkilökunnalle ja rakennusmiehille. Heitä palveli palkattu henkilökunta. Kodinjohtaja **Virpi Fyhr** iloitsi, että erityisjärjestelyt onnistuivat hyvin.

Yli 70-vuotiaat sisaret eivät päässeet saarelle.

Ennen maaliskuussa annettuja pandemiarajoituksia sisaret vierailivat vielä joukolla eduskunnassa ja Reitzin museossa, ja sotilaskodissa kävi kirjailijavieraita.

Kukaan ei aavistanut, että paluu normaaliin veisi kaksi vuotta.

Ella Kauppinen autovuorossa kesällä 2020.

Pirkko Kinnunen, Anna Maija Luomi ja Päivikki Jordan pussitustalkoissa.

Riemutalkoot heinäkuussa!

Kesään 2020 mennessä Covid 19 oli kaikkien huulilla (2/2020). Varusmiehet oli jaettu kolmeen ryhmään, jotka eivät saaneet olla tekemisissä keskenään. Sodetuotteita sai vain autosta. Hallitus piti etäkokouksia, Teams tuli tutuksi. Heinäkuussa pidettiin kuitenkin riemukkaat talkoot, joihin kaikki sisaret saivat osallistua. Sisaret täyttivät 800 tuotepussia toimitettavaksi uusille varusmiehille tupiin. Jälleennäkeminen piristi sisaria.

Leena Karhu-Westman sujautti pusseihin sinisen ruutuvihon.

Varusmiehet

potivat koti-ikävä

Sotilaspastori **Paavo Ranta** kertoi (2/2020), että poikkeuksellinen palvelusrytmi, neljä viikkoa palveluksessa – kaksi lomalla, on lisännyt varusmiesten koti-ikävä.

”Rasitusta lisää merkittävästi se, että neljässä viikossa siviilielämässä ehti tapahtua valtavasti, ja varusmies jää siitä ulkopuoliseksi. Hän ei esimerkiksi pääse selvittämään asioita, murheita, riitoja jne. Niitä elämässä aina joka tapauksessa tulee.” Rannan mukaan kaikilla varusmiehillä on samoja murheita, joihin kotitausta vaikuttaa uskontoa enemmän.

Varusmiehet söivät päivän toisen aterian pakeista pihalla (2/2020).

Grillitilaukset eteisen kioskista

Syksyyn 2020 mennessä korona-ajan rajoitukset olivat jo monta kertaa muuttaneet sotilaskodin toimintaa. Yli 70-vuotiaat ”ikäsisaret” eivät päässeet saarelle vuoroihin.

Inka Tiittanen kiitteli (3/2020) henkilöstön, sisarten ja jääkärirykmentin yhteysupseerin **Joel Moilasan** joustavuutta. ”Sotilaskodin eteiseen avattiin kioskiluukku, josta tilataan grilliannokset. Muu myynti hoidetaan yhdistyksen omasta autosta sotilaskodin edustalla. Rajoitimme grilliannokset neljään tilaajaa kohti, kun tuvissa arvottiin luukulle lähtijä jopa 28 tilauksen kanssa.”

Toiveena oli, että jouluna palveluksessa olevat varusmiehet pääsisivät sotilaskotiin pienryhmissä.

Pitkät palvelusjaksot ja lomarajoitukset lisäsivät myyntiä.

”**Välipala-annoksia ostettiin** 30 prosenttia enemmän kuin normaalisti. Lohturuoka teki kauppansa”, kertoi kodinhoitaja **Heli Pasanen** (2/2020).

Sodeharrastuksen puuttuessa ikäsisarille jäi aikaa muihin harrastuksiin, joskin suositukset rajoittivat liikkumista.

Kioskiluukku sotilaskodin eteisessä toimi hyvin.

Maija-Liisa Sepällä oli syntymäpäivät (2/2020), joihin ei kutsuttu vieraita. ”Suku järjesti yllätysjuhlat, ja siitä riitti iloa naapureillekin. Laulun saattelemana minulle hissattiin kukat korissa toisen kerroksen parvekkeelle, ravintolasta oli tilattu ruokaa ja pihalta kuului haitarimusiikkia.”

Kaija Holopainen tutustui (1/2021) taloyhtiön pihalla uusiin naapureihin, joiden kanssa seurusteltiin etäisyyden päästä. Muutakin tekemistä löytyi. ”Onneksi on olemassa kirjoja, joita olen mukavasti saanut lainaksi Myllypuron kirjastosta. Lankaakin on kulunut tavallista enemmän sukkiin ja puseroihin, mutta neulominen ei aina maistu.”

Mari Hietanen

Mari Hietanen otti prätjän alleen ja ajeli kuuntelemaan kosken kohinaa. ”En ole käynyt juuri missään”, hän kertoi (2/2021), vaikka olikin käynyt kotiseudullaan Enossa, mökillä ja Patvinsuon kansallispuistossa.

Aulikki Rautio ja Bella

”Viime keväänä uskoteltiin, ettei maskeista juurikaan ole apua emmekä edes osaa käyttää niitä oikein. Vielä kesällä omakin maskin käyttö melkein nolotti. Onneksi nyt on toisin ja useimmat käyttäytyvät vastuullisesti”, pohdiskeli Aulikki Rautio (1/2021). Aulikin sotilaskotitausta on upseeri-perheen peruja. (2/2016). ”Äidin sotilaskoti-iltoina isä pelasi kanssamme kaikenlaisia pelejä. Tykkään tekemisestä ja haluaisin sodessakin olla Ronskilan Hilikka. Parhaiden iltojen jälkeen leijun kotiin!”

Leena Alhola

Leena Alhola kaipasi kovasti sodeen (2/2020), mutta onneksi puheliaalla karjalaisella oli kotona juttuseuraa pitkän avioliiton ansiosta, ja kasvimaalla Etelä-Karjalassa riitti kitkemistä ja säilömistä koko kesäksi.

Mikko Skön ojensi Hellä Toloselle lahjoituksena saadun ämpärin.

Kotivarailasta kotiin ämpäri kainalossa

Puolentoista vuoden jälkeen sisaret kokoontuivat illanviettoon (3/2021), jonka aiheena oli kotivara. Ilta alkoi juhlavasti varusmiesbändin esityksillä.

Kotivarasta kertoi **Hannele Kivikoski**, poliisi, joka on myös martta ja partiolainen. Hän pitää luentoja mm. arkiturvallisuudesta, lapsiin ja nuoriin kohdistuvasta rikollisuudesta sekä villiyrteistä.

”Hamstraamme vessapaperia ja ruokatarvikkeita, mutta tulisi muistaa, että veden saanti on elintärkeää. Suomalainen käyttää keskimäärin 130 litraa vettä päivässä, siitä kaksi litraa juomiseen. Vettä voi pitää varalla kannellisissa muovisankoissa.”

Kivikoski sanoi, että poikkeusolot voi ottaa haasteena. ”Koronapandemia osoitti, että varautuminen on tarpeellista. Voimme omalla kohdallamme miettiä, mikä on meille sopivaa varautumista. Siihen vaikuttavat asuinpaikka, terveys, liikkumismahdollisuudet jne.”

Kiertokysely sisarten keskuudessa osoitti, että monen kaapista löytyy kotivaraa: ”nötköttiä”, kuivattuja hedelmiä, hilloja, hapankorppua, pähkinöitä ja keksejä.

Koronakaranteeni muutti sisarten arkirutiineja

Ritva Saarni luki paljon ja suositteli **Eero Huovisen** kirjaa *Äitiä ikävä* (2/2021). Hän opetteli myös uuden tavan katsoa televisiosarjoja:

”Jos Areenaan tulee jokin hyvä sarja kerralla nähtäväksi, saatan katsoa kaikki jaksot peräjälkeen.”

Kaija-Sisko Ahomaa teki kävelylenkkejä meren rantaan (2/2021) ja kävi ikkunan takaa varmistamassa, että hänen satavuotias ystävänsä istui tutulla tuolilla.

Kaija-Sisko muisteli, että pääesikunta oli ohjeistanut 7. 3. 2020 naistenpäivän konsertissa kysymään tulijoilta ovelta, ovatko he käyneet Italiassa. Kysymys esitettiin myös solistille, **Mikael Konttiselle**, joka on lentäjä.

Paula Salokoski kertoi (1/2021), miten outoa oli, kun ihmiset väistelivät kadulla vastaan tulijoita. Se tuntui normaaliin verrattuna kauhealta.

Sirkka Roponen kaipasi vapaata liikkumista (1/2021), museoita ja näyttelyitä.

”Minulle on ollut suurta iloa pojanpojastani, abiturientista. Hän on hakenut opiskelurauhaa luotani ja pitänyt minut elämässä kiinni. Olemme jutelleet välimatkan päästä maskit kasvoilla.”

Silja Niinivaaran sairastama korona vaikeutti pitkään puhumista, ja hänen piti käydä puheterapiassa (1/2021). Etätö sopi hänelle hyvin.

”Ystävättäreni odottaa minua kovasti Italiaan, mutta sinne ei taida uskaltaa ennen rokotusta. Sitä odotellessa nautitaan nyt Suomen keväästä ja kesästä.”

Leila Pakarisen mielestä (1/2021) eristäytyminen oli ahdistavaa, kun joka puolelta kuului, että älä mene, älä tee mitään.

”Iso ja kiva asia oli muutto senioritaloon Maunulaan, vanhoille tutuille seuduille.

Marju Moisalonen perheen kevät sujui kiireisessä etärytmissä (2/2020), mutta jotain uutta kehkeytyi paljosta kotona olost lasten kanssa. ”Korona-aika käänsi katseen sisäpiiriin ja ryhdyimme poikani, 5, kanssa tutkimaan sukumme kuuluisinta jäsentä, tykistökenraali Vilho Petter Nenosta (1883-1960).”

Vuosien varrelta

Kerttu Kolari, Mari Hietanen ja Marju Moisalo sotilaskotipäivien avajaisissa.

Marja-Liisa Tapanainen (vas.) tapasi avajaisissa Tarja Kiiran, vanhan tutun Kajaanista.

Ystävyyttä ja mustaa makkaraa

Valtakunnallisilla sotilaskotipäivillä (3/2022) Tampereella syksyllä 2022 oli mukana 23 sisarta Santahaminasta. Yhteensä päiville osallistui liki 500 sotilaskotisarta. Ohjelmaa riitti perjantaista sunnuntaihin: avajaiset Satakunnan lennostossa; lennoston komentajan, pormestarin ja sotilaskotiliiton puheenvuorot; iltaohjelmaa, kaupunkikierroksia, hernerokkaa ja mustaa makkaraa.

”Odotin päiviltä hengen ja ruumiin ravintoa, vanhojen ystävien tapaamista ja uusiin tutustumista. Niitä kaikkia sain”, kertoi **Allu Lamminen** paluubussissa.

Tampereen ja Santahaminan yhdistyksiin kuuluva **Iida Päärnilä** piti sisarpäiviä hienona kokemuksena. Hän oli päivillä myös töissä ilmoittautumispisteellä.

Allu Lamminen

Iida Päärnilä

Espoon Emmassa Heini

Tanskanen tutki retken suosituimmaksi valittua teosta, Kim Simonssonin nukkapintaista keramiikkatyötä, *Nukkuva lukeva tyttö*. Teoksen samettinen pinta houkutteli koskemaan teosta (1/2023).

Vapaamuurarit sitovat rituaalissaan tumman puvun päälle esiliinan vyötäisille. Per-Erik Törnqvist esitteli sisarille Suomen suurloosin temppeliä Kasarmikadun varrella (4/2019).

Tuusulan retkellä tutustuttiin

Rantatien taiteilijakoteihin ja Lottamuseoon

Tuusulan Rantatien museokohteissa riitti katsomista syysretkellä (3/2022). Kirjailija Juhani Ahon ja kuvataiteilija Venny Soldan-Brofeldtin Aholan erinomainen opas kertoi, että Rantatien taideyhdistys oli hyvin suomenmielinen, eivätkä taiteilijat tunteneet oloaan aina turvalliseksi Tuusulassa. Niinpä Aholan väki muutti vuodeksi maanpakoon Sveitsiin 1903.

Sibeliuksen Ainolan tupakkapöytä useine tupakkapuppeineen toi mieleen sikaria polttelevan säveltäjän. Oppaan mukaan Kullervo-sinfonia vakuutti aikanaan Sibeliuksen tulevan puolison, Aino Järnfeldtin vanhemmat sulhasen kelpoisuudesta.

Orimattilassa syntyneen runoilija J. H. Erkon Erkkolasta tuli arkkitehtonisesti kiehtova lisä Rantatien museokohteisiin 2006, kun kunta osti rakennuksen yksityiseltä omistajalta.

Lottamuseossa opas kertoi kiinnostavasti lottien ja sotilaskotisarten yhteistyöstä sodan aikana. Kanttiinipaikat jaettiin yleensä hyvässä sovussa. Lottia oli rintamalla jopa 13 000 kerrallaan.

Opas kertoi myös lotasta, joka palveli neljä vuotta yhteen menoon.

”Lotta kertoi tiskanneensa sodan läpi. Hän oli sairasjunassa tiskaajana neljä vuotta ja nappi lopulta veturinkuljettajan.”

Hakaristi valikoitui Lotta-merkin symboliksi 1921. Sen suunnitteli Eric Wikström. Alla Akseli Gallen-Kallelan ehdotus, joka on Lottamuseossa.

Upinniemiessä Anja Juntunen (vas.), Marja-Liisa Nikka, Leena Kosonen ja Irmeli Hietanen.

Elämysretki Porkkalaan

Porkkalan parenteesin eli Neuvostoliiton entisen vuokra-alueen historia valottui syysretkellä (3/2018). Vuokra-alue palautui Suomelle 1956. Valtion omistaman Obbnäsin kartanon mailla on nyt Upinniemen varuskunta.

Retkellä tutustuttiin myös Sjundbyn kartanoon Siuntiossa. Kartano remontoitiin perusteellisesti vuokra-ajan jälkeen. Navetan seinään jätettiin muistoksi venäjänkieliset tekstit. Käynnin lopuksi ryhmä tapasi kartanon nykyisen omistajan, **Christer Segersvenin**. Hän kyseli heti munkkeja! Niitä ei ollut mukana, mutta hän oli mielissään saadessaan sotilaskotimukin.

-45

Kaalipiirakkaa ja kakkua Uspenskissa

Sisar Elisabetin tarjoamat kaalipiirakka ja kardemummakakku huipensivat mielenkiintoisen Uspenskin katedraalivierailun (4/2018).

Sisar Elisabet on Uspenskin kirkon isännöitsijä ja leipoo ehtoollisleivät kaikille Suomen ortodoksisirkkoille.

Kirkkosalissa opas **Timo Hyytiäinen** esitteli mm. upean reliikki-ikonin, jonka lasikannen alla on pieni pala pyhittäjä Serafin Sarovilaisen sormesta.

Sitruunoita puukulhossa.

Reitzin museoon kaksi vierailua

Reitzin kotimuseoon Töölössä on tehty kaksikin vierailua. Ensi vierailulla (1/2016) huomio kiinnittyi Helene Schjerfbeckin maalaukseen *Sitruunoita puukulhossa*. Museon säätio oli äskettäin ostanut sen 770 000 eurolla Lontoosta. Toisella käynnillä (1/2020) tutustuttiin Lauri Reitzin taustaan. Hän oli huomattava rakennuttaja Helsingissä 1920–1950.

Lauri Reitzin lesken Marian kuoltua kodista tehtiin museo. Reitz alkoi kerätä taidetta 1915. Hän rakasti myös hienoja autoja, Buickeja ja Jaguareja.

Verlassa ja Vekaralla

Etson kevätretkellä Kouvolaan tutustuttiin Verlan tehdasmuseoon, joka esittelee 1872 aloittaneen puuhiomon ja pahvitehtaan historiaa (2/2018). Museoksi tehdas muuttui 1972 ja Unescon maailmanperintö siitä tuli 1996.

Museon erinomainen esittelyvideo oli kuvattu tehtaan viimeisenä työpäivänä. Tehtaan naiset olivat pukeutuneet leninkeihin ja työnsivät painavia kuljetusvaunuja korkokengät jalassa.

Vekaranjärvellä sisaria hämmästytti sotilaskodin ja varuskunta-alueen suuri koko. Karut betonirakennukset ovat 1960-luvulta.

Minna Joensuu-Heikkilä sovitti liriksen museossa näkökenttää rajaavia laseja.

Älä silitä opaskoiraa

Vierailulla Näkövammaisten liiton toimitaloon liriksen sisaret oppivat, miten kohdata opaskoira (2/2019).

”Kun opaskoira on valjaissa, se on töissä. Ulkopuolisen ei tule kiinnittää siihen mitään huomiota, ei puhua, ei silittä, ei katsoa. Sille pitää antaa työrauha.”

Kaija Holopainen (vas.) ja Sirkka Roponen tapasivat sisarten päiväkahveilla.

Päiväkahveilla riittää asiaa

Syksyllä 2023 sotilaskodissa ryhdyttiin kokoontumaan sisarten päiväkahveille kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona kello 13. Seniorijaoston vetäjä **Pirkko Kinnunen** kertoi (4/2023), että aloite tuli sisarilta, jotka lähtevät liikkeelle mielellään valoisan aikaan. ”Mitään erityistä ohjelmaa tai teemaa tapaamisiin ei ole suunniteltu, mutta jos joku haluaa alustaa jostain teemasta, sekin käy. Tärkeintä on yhdessä viihtyminen.”

Puheenaiheet eivät kahveilla loppu. Kolmansilla kahveilla **Leena Mikkola** kertoi, millä kaikilla varuskuntapaikkakunnilla hän on upseerin rouvana asunut. Listassa olivat mm. Helsinki (Santahamina), Säskylä ja Tuusula.

Kaija Holopainen ja **Sirkka Roponen** kertoivat lukuharrastuksestaan. Myös silmälasien hankinta ja elinajan odote virittivät keskustelua pöytäseurueessa.

Johanna Pähti oli harjoituspotilas.

Pikakurssi ensiapuun

Sisarten ensiapukoulutuksessa (4/2022) 11 sisarta sai hätäensiapuvalmennusta Santahaminan terveysaseman kenttäsairanhoitajalta **Aaro-Pekka Nousiaiselta**. Kurssiin kuului elvytystä tajuttomuus- tai elottomuustilanteissa ja defibrillaattorin käyttöä. Opastukseen kuului myös auttaminen silloin, kun vieras esine on tukkinut hengitystiet tai uhri on sokissa.

”Kurssi antoi uskallusta tarttua toimeen, jos joutuu auttamistilanteeseen”, kirjoitti kurssille osallistunut **Leena Kosonen**.

Pirkko Kinnunen tuntee sodehistorian

Pirkko Kinnunen aloitti sotilaskotiharrastuksen 1974 ensin HNMKY:n yhdistyksessä ja jatkoi sitten Santahaminassa. Hän sai 2017 Sotilaskotiliiton Ritari-maljan vuosikymmenten sotilaskotityöstä (2/2017). Hänestä on kehkeytynyt sotilaskotityön historiantuntija. Hän muisteli menneitä (2/2021) sotilaskodin vanhan albumin äärellä.

Pirkko Kinnunen

”**Jääkärit olivat tutustuneet** Saksassa sotilaskoteihin ja he ehdottivat, että sotilaskotityö voisi Suomessakin organisoidua. Samaan aikaan Helsingissä oli runsaasti vapaussodassa valkoisia avustaneita naisia, jotka olivat sodan loputtua jääneet toimettomiksi. Naiset innostuivat ehdotuksesta ja ryhtyivät organisoimaan sotilaskotitoimintaa NMKY:n siipien suojassa.”

Askartelu on aina hauskaa yhdessäoloa

Leena Kosonen tuunasi kortteja (4/2022).

Askartelutalkoot kuuluvat sotilaskotisarten vuosiohjelmaan. Koristeita on tehty niin joulukuuseen kuin pääsiäismarkkinoille. Aina joku on osannut jostain vähän paremmin kuin muut, ja taito on levinnyt vähemmän käteviin sormiin. Joulukorttipajassa (4/2022) Seija Pussin opetti korttien tuunausta uusia tekniikoita ja materiaaleja käyttäen. Hienoja kortteja lähtikin sinä vuonna sisarten ystäville ja sukulaisille.

Pirjo Sunikka kokosi himmeliä (2/2018).

Sotilaskodin somistukseksi tehtiin joulukoristeita (2/2019) silkkipaperista ja kartongista. Tuulikaapin joulukuuseen askarreltiin joulukello- ja lumipallonauhoja. Himmelitalkoisiin saatiin yllätysvieraita (4/20218), kun sotilaskotiin kahvittelemaan tulleet Sotilaspoliisikillan Antti Mäkinen ja Oskari Hellman istahtivat askartelupöydän ääreen testaamaan sorminäppäryyttään. Miehet olivat askarrelleet edellisen kerran koulupoikina. He nimesivät itsensä killan joulukoristeluosastoksi. Pääsiäiskoristeita on askarreltu niin kotitarpeeseen, sotilaskodin koristeluun kuin myytäväksi Kolmen sepän patsaan aukiolla. Siellä virpomisvitsat ja pääsiäispuput ovat tehneet kauppansa kakkujen ja sukkien rinnalla. Uusi korttitekniikka opittiin, kun grillimestarimme Sari Nylund opetti 3D-korttien tekoa (2/2022). Siinä kortti koostuu kolmesta päällekkäisestä kerroksesta.

Pääsiäiskoristetalkoissa (2/2023) Seija Pussinen (vas.), Marja-Liisa Nikka, Anja Juntunen, Päivikki Jordan ja Marketta Kinnunen.

Joulumuistoja

Sirpa Nieminen

Kenraaliperheen jouluapuna

Toimistosihtööri Sirpa Nieminen oli nuorena pitopalvelun apulaisena kenraali Adolf Ehrnroothin kotona (4/2018). ”Minulla oli kuuma kinkkuvati käsissäni, kun perheen pieni koira pyöri jaloissani ja nappasi toisen kenkäni. Minun oli laskettava vati hetkeksi ikkunalaudalle, että sain kengän takaisin. Loppu sujui hyvin ja kahvit tarjottiin toiseen salonkiin.”

Mikko Skön

”Taisin itse olla joululahja”

Mikko Skön on syntynyt aatonaaton, joten hänen lahjumuistonsa ovat aina vähän sekoittuneet keskenään (4/2021). Unohtumattomin lahja oli kummitädin sairavuoteelle tuoma pehmeä koira, jolle Mikko antoi nimen Peppi. ”Koira on jäänyt mieleen paremmin kuin oikea joululahja. Itse asiassa taisin itse olla se suurin joululahja 1962.”

Paraati sytyttää aina marssijat ja katsojat

Suuret paraatit innostavat sotilaskotisisaria. Viimeksi sellaiseen osallistuttiin Lippujuhlan päivänä 4.6.2024 Hangossa (2/2024). Seitsemän Santahaminan sisarta marssi aurinkoisen rantakaupungin kaduilla Tuusulan, Hämeenlinnan, Tammisaaren, Keuruun, Turun ja Lappeenrannan sisarten kanssa.

Pari vuotta aikaisemmin, koronarajoitusten jo päätyttyä, isoon marssiin valmistauduttiin Santahaminassa (2/2022), jonne kokoontui muualta maasta tulleita sisaria aamiaiselle ja saamaan ohjeita marssia varten.

Paraatiryhmää johtanut Tuuli Kuutti piti käskynjaon, jonka päätteeksi hän muistutti, että paraati-ilme on iloinen. Etsen alueen sisaret myivät virvokkeita Senaatintorin laidalla, ja Tuomiokirkon portailla tarjottiin kahvia veteraaneille, joita oli kutsuttu juhlahjumanpalvelukseen.

Koko kansan lippujuhlaksi luonnehdittiin paraatia, jonka vastaanotti tasavallan presidentti **Sauli Niinistö** Musiikkitalon edustalla (2/2017). Päivän ohjelmassa oli monenlaista tapahtumaa lentonäytöksineen ja laivaesittelyineen. Kansalaistorin maanpuolustustapahtumassa oli tietysti mukana myös sotilaskotiauto, ja Mannerheim-museolla oli tarjolla munkkikahveja tavan mukaan.

Elsie Kivikoski (vas.), Viivi Lehtinen ja Iida Päärnilä marssivat sisarten joukossa (2/2022).

Marssimaan, mars!

Vuoden 2017 marssia harjoiteltiin edellisenä iltana (2/2017) sotilaskodin alapihalla. Fysioterapeutti **Mari Riekkinen** opasti: ”Juokaa hyvin, mutta älkää tankatko edellisenä iltana. Jalkineiden pitää olla käytössä mukautuneet, ja varpaankynnet kannattaa leikata.” Kersantti **Ville Salmela** ja kaartinjääkäri **Linus Eerola** näyttivät, miten marssitaan. Kuivaharjoitteluna käytiin läpi perusasioita: kun vasen jalka astuu, oikea käsi ojentuu vasempaan vartalon eteen noin 90 asteen kulmassa. Kädet ovat nyrkissä.

Unohtumattomat kesäyöt Jukolan viestissä

”**Jukolan viesti oli iso** ja onnistunut ponnistus liikkuvalla sotilaskodille (3/2023)”, kirjoitti sotilaskodin osuudesta vastannut LSK:n vetäjä **Merja Autio**.

”Tapahtumaan osallistui 36 sisarta ja henkilökunnan jäsentä (mm. leipurit). Lisäksi tavarankuljetuksia hoitivat varusmieskuljettajat. Paikan päällä Porvoon Epoossa sisaret olivat useassa vuorossa perjantaista sunnuntaihin eli yhteensä 44 tuntia. Kahvia, teetä ja kaakaota myytiin noin 4 000 kupillista eli lähes 10 Teuva-keittimellistä. Koko ajan pata porisi, sillä kylmän veden kuumeneminen kiehuvaksi vie pari tuntia. Munkkeja myytiin lähes 5 000 ja kylmiä juomia lavan verran. Asiakkailta saatiin kiitosta sujuvasta palvelusta, haudutetusta teestä ja kauramaidosta. Asiakkailta mitaten Jukola oli sotilaskodin kahvituksesta suurin. Toiseksi jäivät valat, joissa on parhaimmillaan 3 000 vierasta.”

Heini Tanskanen lisäsi vettä Teuva-keittimeen.

Itsenäisyyskahveilla suvun sotamuistot nousevat pintaan

Marko Ikävalko (vas.), Frans Ramstadius ja Miika Aalto esiintyivät juhlassa 2018.

Sotilaskodin perinteisillä itsenäisyyspäivän kahveilla keskustelu on herkästi kääntynyt sotasukupolvien muisteluun. **Marja-Liisa Tapanainen** kertoi lapsuuden perheensä evakkomatkasta (4/2019) täydentäen esitystään videolla, jossa hänen äitinsä kuvaili mutkikasta matkaa kuuden lapsen kanssa.

”Monen mutkan, kulkupelin ja yöpymispaikan kautta aina jotenkin päästiin eteenpäin. Välillä matkusteltiin tavaravaunussa, välillä hevoskyydillä. Isommat lapset taluttivat pienempiä.”

Vuoden 2023 itsenäisyysjuhla sattui kansainväliseen vapaaehtoispäivään (4/2023). Kaartin jääkärykmentin uusi komentaja, eversti **Matti Honko** esittäytyi sisarille ja kertoi rykmentin historiasta.

Sirkka Mero kertoi enostaan Olavi Eskolasta (4/2023), joka kaatui 1940 muutama päivä ennen talvisodan päättymistä. Olavin oli tarkoitus jatkaa suvun tilaa Alastarolla. ”Hänen kuolemansa oli suuri suru, ja hänestä tuli perheessä eräänlainen pyhimys.”

Itsenäisyyskahveilla 2018 pastori **Risto Kaakinen** kertoi kysyneensä usein varusmiehiltä (4/2018), mikä on hyvää Suomessa. Vastaukset ovat yleensä koulutus ja turvallisuus, mutta hän on kuullut myös vastauksen: perhe. ”Perhe on tärkeä yksikkö puolustettavaksi.”

Puheenjohtaja Terhi Tolla luovutti pastori Risto Kaakiselle *Sotilaskotityötä 100 vuotta* -kirjan (4/2018).

Asta Wallander (oik.) sai itsenäisyyskahveilla puheenjohtaja Inka Tiittaselta ansiomerkin 40-vuoden sotilaskotityöstä (4/2022).

Kaupungintalolta löytyi tuttu verhontekijä

Kaunis sininen rakennus

Kauppatorin laidalla sai sotilaskotisisaret vieraakseen syksyllä 2017. Vierailulla selvisi kiinnostava yhteys sotilaskotiin (4/2017). Sisaremme **Benita Puuvuori** vastasi kaupungin tekstiilikeskusten joh-

tajana kaupungintalon verhojen valmistuksesta, kun valtuuston lisärakennus ja vanhan Bockin talon remontti valmistuivat 1988. Tekstiilityökeskuksessa Benitan vastuulla oli noin 50 ompelualan ammattilaista.

Verhot olivat laadultaan, väritään, asetelultaan ja malliltaan empiretyyliä. Benita Puuvuori johti tekstiilikeskusta 30 vuotta.

Benita Puuvuori oli mukana, kun sisaret tutustuivat kuplavesien valmistukseen (4/2021).

Marja-Liisa Tapanainen (vas.) ja Maija Päiviö-Eronen (nyk. Varenius) Tuuterin puvuissaan.

Sisaret pukeutuivat parhaimpiinsa

Vihreä väri vaihtui monenkirjavuuteen, kun seniorisiset järjestivät kansallispukupäivän (3/2017). Useampi sisar oli kaivanut esiin puvun, joka vain harvoin pääsee nähtylle. Muutama sisar oli pukeutunutkin kansallispukuunsa, jokunen toi omansa henkarissa.

Kansallispukuasiantuntija Elsi Winch suositteli käyttämään kansallispuvun osia normaalivaatteiden lisänä ja kertoi itse käyttävänsä Kaukolan puvun liiviä paitapuseron ja mustan hameen kanssa. ”Mutta kun pukeudun koko pukuun, se on oikeaoppinen kenkiä ja laukkaa myöten.”

Puvun säilytykseen Winch suositteli kangaspussia. Puseron ja esiliinan hän kehotti pussittamaan puhtaina, silittämättä. Silitetty kellastuu helpommin.

Elsi Winch

Monitoimisisar Merja

Merja Autiolla on yleensä mukana pullea ja painava kassi. Siellä on kamera, sukankudin, lankakeriä, paksu muistikirja ja puhdas vaihtopusero, sillä monitoimisisaren arki vaihtuu hetkessä juhlaan.

Sisarpostissa Merja kertoi (1/2018) jääneensä vapaaehtoistyön pauloihin heti, kun hän oli kerran auttamassa työkaveriaan Kadettikerhon sotilaskodissa 1984. Hän on ollut vuosia mukana sotilaskodin kaikessa toiminnassa, mutta nyt kaksi asiaa motivoivat häntä eniten: poikkeusolo toiminta ja liikkuva sotilaskoti (LSK).

Merja herkistyy, kun hän miettii innoittajaansa:

”Kun pojat tulevat sodeautolle maastosta väsyneinä ja märkinä, tuntuu hyvältä tarjota heille virkistystä. Kahvi tai suklaapatukka ovat silloin arvokkaita. Sen päälle jaksaa ajaa kotiin vaikka aamuaurinko jo nousee.”

Merjan tytär Minna Honkanen on myös sotilaskotisisar. (1/2018)

Raija Vuori

Aina valmis puhumaan sotilaskotityöstä

Yhdistyksemme pitkäaikaisin jäsen **Raija Vuori**, 85, kertoi (3/2017) päässeensä kerran yllättäen sotilaskodin sanansaattajaksi kotikadullaan. Jalkakäytävällä pyöräillyt mies ajoi ruusupuskaan nähtyään vihreän järjestöasun. Raija pysähtyi katsomaan, mitä tapahtui. ”Mies kömpi pusikosta ja kertoi katseensa kiinnittyneen mielenkiintoa herättäneeseen kuosiin. Tapaamisesta kehkeytyi molempia osapuolia innostava keskustelu sotilaskodista.”

Raija Vuori tuli mukaan Helsingin Nuorten Miesten Kristillisen Yhdistyksen sotilaskotitoimintaan 1963. Hänen upseerimiehensä oli tuonut kotiin kutsun yhdistyksen tilaisuuteen, ja toiminta imi heti mukaansa nuoren vaimon ja äidin. Raija on aina ollut mielellään vihreän maanpuolustusaatteen sanansaattaja. Hän on ollut oman yhdistyksen ja Uudenmaan aluetason useissa luottamustoimissa.

Taru Niskanen

Sotilaskodin kakkumestari

Sotilaskodin keittiössä työskennellyt **Taru Niskanen** pyöräytti kerralla yhdeksän voileipäkakkua isoon kutsuvierastilasuuteen. Hän kertoi niiden tekemisestä Sisarpostissa (3/2016). Pikku niksina Taru suosittelee, että kuorruutusta kannattaa sipaista usein puhtaaksi kulhon reunaan. Muuten kuorruutuksesta ei saa sileää. Koristetomaatit ja -kurkut kannattaa panna hetkeksi talouspaperin päälle, jotta liika kosteus imeytyy pois. Kakun kostukkeena hän käytti lihalientä.

Taina Suuronen prässäämässä munkkeja.

”Multitaskingia” leipomossa

Santahaminan leipomossa (2/2017) työt alkavat varhain: toinen leipuri aloittaa klo 6 ja toinen klo 6.30. **Taina Suuronen** tulee Jakomäestä. Ennen lähtöä hän käyttää koiran ulkona. Lapsi jää valmistautumaan kouluun lähtöön. **Meri Lentohukkinen** lähtee työpaikalle Itä-Pasilasta. Ensimmäisiä tehtäviä leipomossa on laittaa uuni päälle. Sen lämpeneminen kestää 20 minuuttia. Munkit ja pullat otetaan jääkaapista nostatuskaappiin. Vaihtolämpökaapissa olleita bersuja eli Berliinin munkkeja voi alkaa paistaa pian.

Kone muotoilee munkit taikinasta.

Sämpylätaikina tehdään suoraleivontana: Kone pyörii 15 minuuttia, jonka jälkeen taikina paloitellaan ja laitetaan lepäämään 10 minuutiksi. Sitten se kaulataan ja pitkäriivataan käsin. Kone pyörittää taikinan palloiksi, mutta pitkulaisiksi sämpylät muotoillaan käsin.

Sämpylät nousevat nostatuskaapissa 1,5 tuntia. Paistettuja sämpylöitä kiidätetään heti kahdeksalta auditoriotalon ja kadettikoulun sotilaskoteihin. Leipomon työ on multitaskingia: samanaikaisesti sämpylöiden teon kanssa nostatetaan ja paistetaan munkit ja pullat.

Marjo Ilanko

Työ unelmien saarella

Kadettikerhon sotilaskodin kodinhoitaja **Marjo Ilanko** kertoi haastattelussaan (3/2019), että hän mieluiten karauttaisi hevosella töihin työpaikalleen Santahaminaan.

”Sillan ylitys on voimaannuttavaa. Maisema sen molemmin puolin on aina erilainen.”

Marjo asui upseeriperheen lapsena ulkomailla, mutta myös Santahaminassa, ja sotilaskoti on hänelle tuttu noilta vuosilta. Ratsastustuntien jälkeen hän meni sodeen kaakaolle.

”Noilta ajoilta muistan ainakin **Salme Haarasen**.”

Presidentti hävisi!

Sisarillan kahvimaistiaisissa saatiin yllätystulos (1/2018), kun Presidentti jäi viimeiseksi! Sisaret saivat eteensä kuusi kahvikupillista, joiden makuja vertailtiin keskustelemalla. Kahvit keräsivät sellaisia adjektiiveja kuin kitkerä, laiha, mausteinen, mitätön, liian tumma jne. Lopulta jokainen asetti kahvit paremmuusjärjestykseen. Maistettuja kahvit olivat samaa paahtoa ja tulos paremmasta huonoimpaan: Saludo, Juhlamokka, Kultamokka, Kultakatriina, First Price ja Presidentti.

Saako täältä pizzaa?

Sotilaskoti tarjosi veteraaneille iltapäiväkahvit (4/2016). Puheenjohtaja **Sirpa Luostarinen** vastaili vieraiden yllättäviin kysymyksiin: Onko teillä rokkavaunuja? Miksei Volmari Iso-Hollon nimeä ole urheilujoukkojen kunniataulussa? Saako täältä pizzaa? Vastauksia: Rokkaa saattaa olla tarjolla itsenäisyyden juhluvuoden isossa tapahtumassa. Iso-Hollon aikaan ei ollut urheilujoukkoja. Sotilaskodissa ei ole pizzauunia, mutta Santahaminan portilla käy ahkerasti pizzakuskeja.

Jäätelöbaari oli heti hitti

Nuoret siskot pitivät varusmiehille jäätelöbaaria (3/2019). Makuvalikoima oli runsas: terva, kuusi, pähkinä, kirsikka, vadelmalaku. Palautetta: ”Kuusi oli raikasta, kirsikkasorbetti vei kielen.”

Hippu Kilpeläinen (oik.), Iiris Ihalainen ja Salla Serenius täyttivät urakalla tötteröitä.

Armeijan oppi oli vaivan arvoista

”Usein, kun kerron käyneeni varusmiespalveluksen, ihmiset ihmettelevät, onko se ollut vaivan arvoista, vai tuhlasinko vain vuoden elämästäni turhaan. Itseänikin vaivasi palveluksen aikana sama kysymys: Onko tämä kaiken vaivan arvoista”, kirjoitti Salla Serenius, joka jo lukiovuosinaan oli myös sotilaskotisarena (3/2019).

”Uusien alokkaiden saapuessa ja siirtyessäni johtamaan omaa ryhmääni, rentouduin ja voisin jopa sanoa nauttineeni loppuajasta armeijassa. Pääsin tekemään sitä, mihin minut oli koulutettu ja näyttämään kykyäni. Parhaita muistoja ovat alokkaiden valatilaisuus, loppusota sekä kaikki ammunnat.”

”Oppi, jonka sain, oli kaiken vaivan arvoista ja uskon, että palveluksesta on paljon hyötyä tulevaisuudessa.”

Salla Serenius lähdössä lomalle (3/2019).

Sotilaskotiauton lumiseen takaoveen oli eräänä helmikuuisena iltana piirretty sydän (1/2021). Se varmaankin kertoi asiakkaiden tyytyväisyydestä pandemia-ajan poikkeusjärjestelyistä huolimatta.

Pieni ele ilahdutti vuorossa olleita sisaria, sillä varusmiesten kiitos on aina palkitsevaa.

Varusmiehet hellivät sisaria kiitoksin

Kyselyn perusteella (2/2017) varusmiehet ovat tyytyväisiä sotilaskodin palveluihin. Enemmistö piti henkilökuntaa mukavana ja tiloja viihtyisinä.

Kritiikki koski ruuan terveellisyyttä ja valikoiman riittävyttä. Personallisiin kiitos oli: Hyvää duunii mimmit!

Korporaali Kalle Pusa kirjoitti kolumnin vapauduttuaan palveluksesta (2/2021).

”Astuin reserviin kesäkuun alkupuolella, ja pandemia-ajan palvelukseni päättyi.

Useat asiat haluan unohtaa, mutta muistan sotilaskodin auton ja meitä palveleet sisaret. Kiitos siis kaikille teille, jotka jaksoitte myydä satapäiselle jonolle meidän herkkujamme. Teille, jotka kärsivällisesti odotitte, kun pähkäilimme, minkä Maraboun levyn tänään valitsemme. Te, jotka jouduitte ottamaan vastaan sotkarakettien mammuttimaiset tilaukset ja teille, jotka paistoitte läjän kanakoreja ja mozzarellatikkuja.”

Kalle Pusa

Rakkaat hengettäret lähtivät eläkkeelle

Elokuun lopulla 2023 Pirjo Sunikka kuljeskeli Topi -koiran kanssa lähimetsässä Myllypurossa ja poimi sieniä (3/2023). Hänellä oli sellainen tunne, että kohta pitää taas valmistautua iltavuoroon. Sama tunne oli tullut jo monena päivänä, vaikka vuorolista näytti tyhjää.

'Eläkemoodi' ei ollut vielä tullut päälle.

"Vaikka rakastin työtäni ja työyhteisöäni, en olisi jaksanut päivääkään kauemmin. Mikä olisi parempi aika siirtyä eläkkeelle", Pirjo pohdiskeli läksäisissään sotilaskodissa.

"Vaikka töihin lähtö monta kertaa harmitti, Santahaminan sillan ylitys muutti aina mielen. Oli kuin olisi tullut toiselle planeetalle. Oli hienoa olla töissä niin upeassa paikassa."

Pirjo Sunikka tuli Santahaminaan sattumalta. Hän oli jäänyt työttömäksi ammattiliiton keittiöstä. Hänen ystävänsä oli töissä Herttoniemen Seston kassalla.

Asiakkaaksi tullut sotilaskodin hallituksen jäsen **Eeva Torsti** kysyi, tunsiko hän ketään, joka voisi tulla töihin sotilaskodin keittiöön. Hän tiesi yhden, Pirjon.

Virpi Fyhr (vas.), Leena Kosonen, Salme Haaranen ja Viivi Lehtinen lukivat Leenan Salmelle tekemää muistojen vihkoa (2/2018).

Vasemmalla Pirjo Sunikka ottaa vastaan onnitteluja (3/2023).

Salme Haaranen jäi eläkkeelle (2/2018) palveltuaan sotilaskotia 37 vuot-

ta. Tohmajärven paikallislehdestä lukemansa ilmoituksen perusteella hän lähti Helsinkiin. Hän kertoi tunteneensa olonsa alusta asti kotoisaksi. "Työssä oli virettä."

Nuoren naisen rahapulassa Salme teki kahta työtä, ja se verotti hänen runoiluharrastustaan. Hänen runojaan on julkaistu Karjalaisten harrastajakirjoittajien liiton *Martvan* antologiassa.

Kodinhoitaja Eeva Riuttalan eläkejuhlia vietettiin Salmen kanssa samaan aikaan.

Heikki löysi aamukahvin keittäjän sotilaskodista

Aina, kun tarvitaan paljon kahvia, hätiin kutsutaan

Helena Saarela (2/2022). Häntä eivät litramäärät hirvitä, sillä

hän tottui Vantaan kaupungin suurkeittiöesimiehenä isoihin kattiloihin ja satoihin annoksiin.

"Perin sotilaskodin kahvikeittäjän hommat Helsingin yhdistyksen Maija Keräseltä 1970-luvulla.

Keitimme silloin kolmen litran emalipannuissa, mutta aika pian saimme isoja keittämiä. Nykyisin voimme tehdä kahvia nopeasti lisää pakastemuruilla, jotka sekoitetaan kuumaan veteen. Niinkin tulee hyvää kahvia."

Helena Saarela

Heikki Saarela löysi sotilaskodista vaimon. Hän kertoi

siitä kahvikonsertissa Santahaminassa (4/2022).

Heikki Saarela

"Kävin Suomen kasarmin sotilaskodissa Hämeenlinnassa iltaisin lähettinä keräämässä astioita ja istumassa iltaa kavereiden kanssa. Yhteydenpito heihin ei ole jatkunut, mutta sain sieltä jotain parempaa, nimittäin elämänumppanin. Sieltä sotilaskodista Helena minut nappasi."

Koronan aikaan pariskunta piti kotonaan haarukkapajaa eli pusitti muovisia ruokailuvälineitä sotilaskotia varten (1/2012).

Mirja Laukkarinen (vas.) ja Maija-Liisa Seppä (oik.) avustivat Laajasalon kirkossa ehtoollisen vietossa (2/2022).

Rannalla pidettyyn tulokirkkoon saapuvat alokkaat saivat virsikirjan Maija-Liisa Sepältä (vas.) ja Mirja Laukkariselta (3/2023).

Kirkkopyhä kokoaa sisaret Marian päivän messuun

Marian ilmestyspäivä on vuosia ollut yhdistyksemme sisarten kirkkopyhä (2/2022), jota on vietetty messussa Laajasalon tai Roihuvuoren kirkoissa. "Laajasalon kaunis, moderni puukirkko tarjosi juhlapäivämme vietolle tyylikkää ja valoisa puitteet", kirjoitti hengellisen jaoston vetäjä **Marja-Riitta Hirvonen**. Messuvieraina oli kolmisenkymmentä sotilaskotisisarta, rippikoululaisia ja seurakuntalaisia. Kirkko oli lähes täysi. Kirkkokahveista huolehtivat LSK:n sisaret **Riitta Saukkonen** ja **Anneli Joutsniemi**.

Hengellinen jaosto järjestää vuosittain toistuvia tapahtumia, jakaa virsikirjan saapuville varusmiehelle, järjestää hartauksia ja osallistuu varusmiesten konfirmaatioon.

Hollolassa järjestetään vuosittain rippileiri eri varuskunnista tuleville varusmiehille. Santahaminan sisaria osallistuu juhlaan, jos mukana on varusmiehiä Kaartin jääkärirykmästä. Konfirmoidut saavat yhdistyksen lahjana hopeisen ristin. Sotilaskotisisar voi myös päästä kummiksi (2/2017), sillä lähes aina varusmiehiä myös kastetaan ennen konfirmoimista.

Monta pannua kuumana

Kotoutujat kahvitettiin taas kerran sotilaskodissa (3/2017). Pannurivistössä vasemmalta Leena Kallionpää, Eila Elo, Seija Pussinen, Leila Pakarinen, Silja Aslo, Heli Kuisma, Kaija Holopainen ja kahvinkeittoavustaja Helena Saarela.

Sisariltojen aihekirjo tähdistä majakoihin

Syksyllä 2018 sisarillan vieraaksi tuli avaruustähtitieteen professori **Esko Valtaoja (4/2018)**. Hän yritti hahmottaa maailmankaikkeutta kansantajuisesti ja pani pisteen ufoilulle. ”Ufoja ei ole todistetusti olemassa. Aivomme huijaavat meitä näkemään ja kuulemaan ylikuunnollisia asioita. Muoti-ilmiötä ovat nyt enkelien ohjeet ja tarinat.”

Seppo Laurell kertoi majakoista (2/2019). ”Majakoilla ei ole merenkulun kannalta samaa merkitystä kuin aikaisemmin, mutta kulttuuri-perintönä ne ovat arvokkaita, ja vapaaehtoiset huolehtivat niiden kunnosta.”

Jääkäriликkeestä vieraili kertomassa sotilaskotisar **Liisa Viranko (3/2016)**. Hän kahvitti vuosia jääkärien rouvia Sotilaskotiliiton tiloissa. ”Rouvat opettivat, kenelle kahvi kaadetaan ensiksi. Kun he saapuivat kokouksiinsa, he aina eteisessä suoristivat sukan saumat.”

Marjo Seki esitteli kimonoaan, jonka leveät hihat hillitsevät hosumista.

Diskosta miniäksi Japaniin

Marjo Seki tapasi 1977 japanilaisen miehen diskossa Lahdessa ja päätyi naimisiin Japaniin. Kotirouvan tehtävien lisäksi hän opetti englantia koulussa. Hän kertoi sisarillassa (4/2019) aamukiireistään. Hän aloitti päivänsä klo 5.30. Hän valmisti miehelleen aamiaisen, prässäsi housut, kiillotti kengät ja saatteli hänet töihin ovella vilkuttaen. Sitten hän huolehti lapset kouluun ja itsensä työkuuntoon. **Lasten repuissa piti olla** eväät ja pannunmyssy muistuttava huppu, jonka päällä istuttiin, ja joka pantiin päähän maanjäristyksen sattuessa. Ruokailua ja käsien pyyhkimistä varten piti olla kolme nimikoitua, puhdasta liinaa.

Lukupiirissä käynyt monta kirjailijavierasta

Sisarpostissa 2/2022

kirjailija **Kaari Utrio** muisteli sitä, kun hän nuorena upseerin rouvana hoiti sotilaskodin kirjastoa Vekaranjärvellä.

”Varsinaisen sotilaskotityön tekivät muut, minä vastasin kirjastosta, myös kirjahankinnoista. Kirjasto oli aika pieni. Varuskunta vasta aloitti silloin, kun muutimme sinne. Pojat kyllä kävivät kirjastossa, istuskelivat siellä ja lukivat lehtiä. Eihän erämaassa ollut paikkoja, minne mennä. Sen vuoksi arvelen, että erämaavaruskunnan kirjastolla oli kokoaan suurempi merkitys.”

Kirjailija Jarkko Sipilä kertoi tehokkaista työtavoistaan (4/2019), jotka tuottivat nopeaan tahtiin 27 rikosromaanin. Sipilä kuoli äkillisesti 58-vuotiaana 2022. Hän tunsu uransa vuoksi monta rikollista ja pohti heidän pelastumismahdollisuuksiaan.

”On kolme asiaa, jotka voivat pelastaa paatuneen rikollisen: kova nainen, uskonto tai kuolema.”

Vähän ennen korona-aikaa lukupiirin vieraaksi saapuivat kirjailijat **Laura Kolbe** ja **Katriina Järvinen (1/2020)**. Heidän kirjassaan *Sopivia ja sopimattomia* pohditaan heimon ja kodin vaikutusta mm. parisuhteeseen, eli ”pienoisyhteiskuntaan.”

Outi Pakkanen kertoi (1/2023)

”purskauttaneensa ulos” ensimmäisen rikosromaaninsa 1973. Nyt kirjoja on puolen sataa.

”Olin valmistunut ekonomiksi ja työssä mainostoimistossa. Elämässäni oli aika villi vaihe, ja äiti ehdotti, että kirjoittaisin jotain, vaikka dekkarin.”

Kevään 2023 toinen kirjailijavieras oli **Kristian Kosonen**, jolta ilmestyi kahdeksas sotakirja syksyllä 2024.

Kosonen kertoi (2/2023) yllättyneensä, että sotakirjat kiinnostavat nuoria.

”Saan palautetta nuoremmilta, jotka haluavat lukea, millaisissa oloissa heidän vanhempansa tai isovanhempansa ovat sodan kohdanneet.”

TULEVIA TAPAHTUMIA

14.2. 2025 Kaartin jääkäriyrykmentin vala Tuomiokirkossa

1.3.2025 Naistenpäivän konsertti

23.3.2025 Sisarten kirkkopyhä Laajasalon kirkossa

7.5. 2025 Sotilaskotiperinnepäivän pop-up kahvila
Kolmen sepän patsaan aukiolla

23.-24.8.2025 Sisarpäivät Turussa

27.- 28.9.2025 SoMa-harjoitus Haminassa

Muistamme

Sotilaskotisisar Johanna Pihlajamäki 17.4.1947-11.6.2024

Sotilaskotityöntekijä Tuula Holm 9.11.1952 - 29.9.2024

Sisarpostin toimitus

kiittää avustajia

Sisarposti on ilmestynyt 34 kertaa yhdeksän vuoden aikana. Lehdellä on ollut jäsenistössä ahkeria avustajia, joita toimitus lämpimästi kiittää. Kiitos myös yhdistyksen ja sotilaskodin henkilöstön jäsenille, jotka ovat auliisti antaneet haastatteluja monenmoisissa tilanteissa ja tilaisuuksissa. Varusmiestoimikuntaa ei pidä unohtaa: sieltä on aina löytynyt apua kuvien hankintaan ja haastateltavien etsintään.

Toimituskunta on pysynyt samana:

Marja-Liisa Nikka ja **Marja-Riika**

Saaristo. Suurimman osan kuvista on ottanut **Merja Autio**.

Nyt julkaistavien vanhojen kuvien ottajat näkyvät lehden alkuperäisissä versioissa. Vanhoja Sisarposteja voi lukea netissä osoitteessa:

hssky.fi/sisarille/sisarposti

Nuoret saivat työpaikan sotilaskodista

William Ngyoku ja Frida Lukkari

19-vuotiaat Frida Lukkari ja William Ngyoku ovat ahkeroineet sotilaskodissa kesäkuusta lähtien. Frida hakeutui sotilaskotiin normaalin työnhaun kautta. William oli jonkin aikaa etsinyt työpaikkaa koulun oheen, ja sotilaskodista tärppäsi heti.

William opiskelee sähköasentajaksi ja tekee koulun jälkeen iltavuoroja. Aikaisempaa kahvilakokemusta hänellä ei ole, työt ovat olleet rakennuksilla. Fridalle kahvilatyö on tuttua. Molemmat ovat saaneet hyvän perehdytyksen tehtäviin.

Nuoret ovat tyytyväisiä työhönsä, vakituinen henkilökunta ja asiakkaat ovat mukavia. Williamin mielestä myös palkka on sopiva nuorelle ensimmäisessä työpaikassa. Kaikki työtehtävät keittiöstä grilliin sujuvat, vaikka William pitäääkin eniten kassatyöstä. Frida ei kaipaakaan modernia kahvilaympäristöä, vaan pitää soden vanhanaikaisesta tunnelmasta.

William viettää vapaa-aikaa kavereitten kanssa ja salilla, ja myös perhe – pikkuveli- ja sisar, ovat hänelle tärkeitä.

”Tulevaisuus näyttää, jatkanko sähköopintoja pidemmälle.” Hän odottaa kutsua varusmiespalvelukseen ja toivoo pääsevänsä suorittamaan sitä Santahaminassa.

Frida on harrastanut muodostelmaluistelua kilpatasolla, ja kilpailumatkat ovat vieneet Ruotsiin, Puolaan ja Ranskaan. Nykyään luistelu on hänelle harrastus. Tulevaisuudessa hän toivoo löytävänsä taiteeseen liittyvän opiskelupaikan.

”**Nuoret ovat nopeita** oppimaan, osaavat kysyä, jos eivät tiedä. Heidän kanssaan on mukava työskennellä”, sanoo **Tiina Kannosto**, joka perehdyttää sotilaskotiin tulevia uusia työntekijöitä.

Marja-Liisa Nikka

Yhteystiedot 2025

Hallitus

Inka Tiittanen, puheenjohtaja
Puh. 040 547 7799
inka.tiittanen@hssky.fi

Merja Autio, varapuheenjohtaja
Puh. 0400 434 941
merja.autio@bastu.net

Päivikki Jordan
paivikki.jordan@gmail.com

Anna Maija Luomi
Puh. 050 584 0181
amluomi@gmail.com

Marju Moisalo
Puh. 040 560 4075
marjukaarina@yahoo.com

Marja-Liisa Nikka
Puh. 040 5704230
nikka.marjaliisa@gmail.com

Seija Pussinen
Puh. 050 568 8371
pussinen.seija@gmail.com

Varajäsenet

Johanna Asunmaa
Puh. 040 579 5097
johanna.asunmaa@hsl.fi

Anu Helpinen
Puh. 040 835 0195
anumarita48@hotmail.com

Kirsi Tuovinen
Puh. 0405733503
kirsimarja.tuovinen@gmail.com

Jaostot

Tarjoilujaosto
Ison kodin tapahtumat
Helena Saarela
Puh. 040 554 9221
hhelena.saarela@gmail.com

MPKK:n tapahtumat
Eila Elo
Puh. 040 725 7827
eila.elo@luukku.com tai
eelo91772@gmail.com

Hengellinen jaosto
Silja Niinivirta
Puh.050 359 5357
niinisi13@gmail.com

Liikkuva sotilaskoti (LSK)
Merja Autio
Puh. 050 4406994 (LSK)
lsk@hssky.fi
Puh. 0400 434 941
merja.autio@bastu.net

Kirjastojaosto
Marja-Liisa Nikka
Puh. 040 5704230
nikka.marjaliisa@gmail.com

Käsityö- ja somistusjaosto
Leena Kosonen
Puh. 040 574 9532
leenam.kosonen@gmail.com

Seniorijaosto
Pirkko Kinnunen
Puh. 050 511 3792
kinnunen.pirkko@elisanet.fi

Perinne- ja arkistajaosto
Pirkko Kinnunen
Puh. 050 511 3792

Nuoret sisaret
Helena (Hippu) Kilpeläinen
Puh. 050 505 0119
hippuq@live.com

Sotilaskodit

Santahaminan sotilaskoti
Santahaminantie 15
Puh. (09)684 6368
ma-pe 8.30–20.30
la-su 16.30–20.30
Kodinjohtaja Virpi Fyhr
Puh. 0400 441 317
virpi.fyhr@hssky.fi

Kadettikerhon sotilaskoti
Kadettikouluntie 7
Kodinhoitaja Marjo Ilanko
ti-to 9.00–15.30
ma ja pe suljettu
puh. 0299 530 701
kadettikerho@hssky.fi

Auditoriotalon kanttiini
Kadettikouluntie 6
ma-to 8.30–15.00
pe 8.00–12.00
Kodinhoitaja Virpi Leinonen
Puh. 0299530702
auditorio@hssky.fi

Helsinki-Santahamina sotilaskotiyhdistys ry
Santahaminantie 15
00860 Helsinki
Puh. (09)679 771 klo 10.00–15.00 (ei tiist.)
Toimistonhoitaja Karoliina Backas
taloussihteeri@hssky.fi
www.hssky.fi
Nordea FI22 2285 1800 0028 83
Y-tunnus 1869305–2

Sotilaskotipäällikkö
Satu Kylmämetsä
Puh. 040 7358964
satu.kylmametsa@gmail.com

